

Runolaulu-Akatemian kannatusyhdistys ry  
Kainuuntie 99  
88900 Kuhmo  
puh. 040 1798600



## RUNOLAULU-AKATEMIAN KANNATUSYHDISTYS RY TOIMINTAKERTOMUS 2021

---

### YLEISTÄ

Runolaulu-Akatemian kannatusyhdistys ry ylläpitää Runolaulu-Akatemia -nimistä tutkimus- ja kulttuurikeskusta. Tämä toimintakertomus on samalla myös Runolaulu-Akatemian toimintakertomus.

Runolaulu-Akatemian läheisenä yhteistyökumppanina on säilynyt Juminkeko-säätiö, ja mm. tutkimustoiminnassa syntyvät tallenteet sijoitetaan edelleenkin Juminkeon ylläpitämään, Juminkeon ja Runolaulu-Akatemian yhteiseen arkistoon. Arkiston lyhenteenä säilyy JumA.

### RUNOLAULU-AKATEMIA

Runolaulu-Akatemia on itsenäinen, oman kannatusyhdistyksen (Runolaulu-Akatemian kannatusyhdistys ry) ylläpitämä valtakunnallinen, kansainvälistä yhteistyötä tekevä, runolaulun ja muiden laulun ja soiton muotojen taiteellista ja tieteellistä tutkimusta, tallennusta ja pedagogista kehittämistoimintaa harjoittava kulttuuri- ja tutkimuskeskus.

Runolaulu-Akatemian toiminta suuntautuu monipuolisesti musiikkikulttuurin ja musiikin tutkimuksen aloille. Runolaulu-Akatemia on paikka, jossa kohtaavat erilaisista yhteisöistä tulevat muusikot, muusikko-tutkijat, tutkijat, pedagogit, opiskelijat sekä muut kulttuurin ammattilaiset ja harrastajat. Keskeisiä työmuotoja ovat kansallinen ja kansainvälinen kulttuuri- ja tutkimusalan yhteistyö, tutkijakohtainen suunnattu tutkimus, työryhmätyöskentely, seminaarit ja julkaisutoiminta.

Runolaulu-Akatemian erityisenä tavoitteena on runolaulun ja arkaaisten kansanmusiikin muotojen elvyttäminen osaksi elävää musiikkikulttuuriamme, kulttuuriperinteidemme arvostuksen ja tuntemuksen lisääminen sekä käytännönläheinen toiminta kestävän kulttuurisen kehityksen puolesta.

Runolaulu-Akatemian toiminnan erityispiirteenä on se, että se toimii runolaulualueella, Itä-Suomessa, Kainuussa ja Kuhmossa. Samalla se on voimakkaasti verkottunut sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Perinteisiä yhteistyötahoja ovat Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Tampereen yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Museovirasto, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Petroskoin valtion konservatorio, Venäjän tiedeakatemian Karjalan tutkimuskeskus. Niiden rinnalla ovat viimeisten vuosien aikana olleet Helsingin, Tarton, Edinburghin ja Brestin yliopistot, sekä Venäjän tiedeakatemian Udmurtian historian, kielen ja kirjallisuuden instituutti, Kazanin konservatorio sekä Mordvan valtion yliopisto, joiden kanssa solmittiin yhteistyösopimukset syys - lokakuussa 2014. Vuoden 2015 loppupuolella Runolaulu-

Akatemian johtaja vieraili Kiinassa, ja tapasi siellä useiden yliopistollisten tutkimuslaitosten, erityisesti CASS:n (*Chinese Academy of Social Sciences*) edustajia.

Vuodesta 2016 lähtien kulttuurialan yhteistyö on ollut kiinteätä Musiikkiyhdistys pro Sommelo ry:n ja Runon ja Rajan tie ry:n kanssa. Yhdessä on rakennettu Singing Heritage Route -nimistä kulttuuriteittiä, jossa on partnereita Virossa (Viron kansallismuseo ja Viron kirjallisuuseumuseo sekä matkailualan toimijoita), Latviasta (Latvian kansallisen kulttuurin keskus sekä matkailualan toimijoita) ja Liettuasta (Vilnan etnisen kulttuurin keskus ja matkailutoimijoita). Yhdessä näiden partnereiden kanssa on perustettu Singing Heritage Association ry -niminen yhdistys. (ks. erillinen kuvaus ja liite).

Sen lisäksi yhteistyö Karjalan tasavallassa toimivaan Kantele-yhtyeen (viralliselta englanninkieliseltä nimeltään Budgetary Institution "The Karelian National Song and Dance Ensemble Kantele") kanssa on ollut vilkasta, erityisesti Karelia CBC -hankkeen kautta. Samassa hankkeessa toisena suomalaisena yhteistyösopuolena on Itä-Suomen yliopisto.

Runolaulu-Akatemia on aktiivinen myös kansallisten, alueellisten ja paikallisten kulttuurialan toimijoiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Kansanmusiikkiliitto, Kanteleliitto, Kainuun Kansanmusiikkiyhdistys ry, Musiikkiyhdistys pro Sommelo ry, Dryades musiikkiyhdistys ry, Juminkekosäätiö ja Runolaulajat ry, sekä uutena paikallisena kumppanina Kuhmon Yrittäjät ry ja muutkin vastaavat tahot ovat tiiviissä yhteistyössä Runolaulu-Akatemian kanssa. Vuodesta 2020 lähtien on aktivoitunut myös alueellinen yhteistyö FVV (Fennoskandian Vihreän Vyöhykkeen) Karjalan työvaliokunnassa.

Runolaulu-Akatemian toiminnan taustalla vaikuttavia keskeisiä arvoja ovat tasa-arvoisuus, oikeudenmukaisuus, avoimuus sekä erilaisuuden kunnioittaminen. Runolaulu-Akatemia on aina korostanut toiminnassaan kulttuurisesti kestävä kehityksen periaatetta, mikä tarkoittaa, että kulttuuriperinnettä edistetään – myös elinkeinotoiminnassa – siten että sen perusta samalla vahvistuu.

Runolaulu-Akatemian verkkosivu on osoitteessa [www.runolaulu.fi](http://www.runolaulu.fi). Runolaulu-Akatemian facebook-sivusto on osoitteessa <https://www.facebook.com/Runolaulu-Akatemia-1249303405240736>

## **RUNOLAULU-AKATEMIAN PERUSTOIMINTA**

Runolaulu-Akatemian perustoiminta tarkoittaa sellaista osuutta toiminnasta, joka ei liity johonkin erillisrahoituksella toteutuvaan hankkeeseen. Perustoiminnassa korostuu erityisesti runolaulun esillä pitäminen kansallisessa kulttuurikeskustelussa ja aloitteissa. Vuoden 2020 aikana perustoiminnassa ovat korostuneet yhteistyö Musiikkijuhla Sommelon ja Runolaulajat ry:n kanssa, sekä työ aineettoman kulttuuriperinnön asiantuntijaryhmässä.

Runolaulu-Akatemian verkkosivut osoitteessa [www.runolaulu.fi](http://www.runolaulu.fi) on uudistettu. Sivujen kehittäminen jatkuu edelleen. Esisijaisena tavoitteena on saada elektroninen julkaisualusta tieteellisille artikkeleille osaksi verkkosivuja vuoden 2022 aikana.

Runolaulu-Akatemia oli aktiivinen osallistuja Fennoskandian Vihreän Vyöhykkeen Karjalan työvaliokunnassa. Kulttuurireittiyhteistyö merkittiin työvaliokunnan toimintasuunnitelmassa yhdeksi kärkihankkeeksi, jonka jatkorahoitusta pyritään tukemaan.

Muutenkin SH-Route -kulttuurireitin tukeminen jatkuu myös osana perustoimintaa. Nykyisissä ja tulevaisuudessa hankkeissa varaudutaan omarahoitusosuuksiin mm. Suomen kulttuurirahaston osarahoituksella.

### ***Yhteistyö Musiikkijuhla Sommelen kanssa***

Runolaulu-Akatemia toteutti, yhteistyössä Musiikkijuhla Sommelen kanssa Kuhmon Talvi -tapahtuman online-konsertin 26.2.2021. Konsertissa esiintyivät suomalaiset Uroshämärä-yhtye (Heikki Laitinen, Taito Hoffrén ja Pekka Huttu-Hiltunen sekä kantelemuusikko Hanna Ryyänen. Esiintyjänä oli myös Pietarin Inkerinliittoa edustanut yhtye Talonmerkit.

Kesällä Runolaulu-Akatemia oli mukana järjestämässä Sommelen seminaareja runolaulu-, harmonikka- ja venäjäteemoihin liittyen.

Runolaulu-Akatemian toimesta toteutettiin myös runolaulun tallentamista Sommelen konserteissa, sekä järjestettiin yksi online-konsertti yhdessä Kantele-yhtyeen kanssa.

### ***Runolaulu-Akatemia aineettoman kulttuuriperinnön suojelutyössä vuonna 2020***

Runolaulu-Akatemian johtaja Pekka Huttu-Hiltunen on ollut jäsenenä Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa asiantuntijaryhmässä, joka koordinoi aineettoman kulttuuriperinnön (Elävän perinnön) suojelutyötä Suomessa. Työryhmän työskentelyä ohjaa Museovirasto.

Työryhmä on pitänyt vuoden 2021 aikana varsinaisia kokouksia kaksi, 18.1. ja 23.4.2021. Sen lisäksi on pidetty useita työpajoja, ainakin 27.1., 11.5., 11.6., 16.6. sekä 8.10.2021. Pekka Huttu-Hiltunen on osallistunut näihin.

Suullisen perinteen ringi on kokoontunut kaksi kertaa, mutta Pekka Huttu-Hiltunen ei ole ehtinyt kumpaankaan osallistua.

Vuoden 2021 aikana valmisteltiin hakemusta Unescon kansainväliseen luetteloon, mutta loppuvuodesta kuultiin että Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt, että hakukierrosta tässä asiassa ei järjestetä vuonna 2022. Tämä asia jää siis vielä hautumaan ja odottamaan ainakin vuodeksi.

### **HANKKEET, SEMINAARIT, TUTKIMUSOHJELMAT JA -ALOITTEET VUONNA 2020**

Runolaulu-Akatemia on nähnyt keskeiseksi tehtäväkseen laulututkimuksen kohottamisen itsenäiseksi tutkimusalakseen, alan käsitteistön ja metodiikan kehittämisen ja yhtenäistämisen sekä kansainvälisen tutkimusyhteistyön näillä aloilla. Tässä tarkoituksessa tutkimus- ja kulttuurikeskus on toteuttanut hankkeita, järjestänyt seminaareja, konferensseja ja työpajoja. Perustamiskirjansa mukaisesti Runolaulu-Akatemia on pyrkinyt olemaan eri yhteistyötahojen solmukohta, jossa laulututkijat eri tieteenaloilta ja eri maista voivat kohdata ja pääsevät dialogiin.

#### **Kertovan laulun keinot -hanke sekä Pohjoiset lauluperinteet -hanke**

Runolaulu-Akatemia järjesti 13.-14.2.2020 Helsingissä seminaarin, jonka toteutus oli sekä Koneen säätiön osarahoittaman Kertovan laulun keinot -hankkeen että Pohjoiset lauluperinteet -hankkeen yhteinen päätösseminaari. Kansainväliseen konferenssiin osallistui tutkijoita Suomesta, Ruotsista, Virossa ja Venäjältä. Runolaulu-Akatemia on päättänyt julkaista seminaarin alustuksiin perustuen vielä artikkelijulkaisun, ja sen ilmestyminen on siirtynyt vuodelle 2022.

#### **Kulttuurireittihankkeet**

Runolaulu-Akatemia on ollut tiiviissä yhteistyössä Runon ja Rajan tie ry:n kanssa, uuden eurooppalaisen kulttuurireitin synnyttämiseksi Suomesta Baltian maiden (Viron, Latvian ja Liettuan)

kautta Keski-Eurooppaan. Hankkeita, joita on ollut vuodesta 2016 lähtien, on pääasiassa rahoittanut Opetus- ja kulttuuriministeriö.

### ICSH-Route valmisteluhanke



Vuoden 2020 puolella alkanut Intangible Cultural Singing Heritage Route -valmisteluhanke jatkui vuoden 2021 aikana. Hankkeen tavoitteena on saada aikaan hakemus Eurooppalaiseksi kulttuurireitiksi. Toiminta oli vuoden 2021 aikana aktiivista, vaikka koronapandemian aikana jouduttiinkin luopumaan useasta matkasta ja konkreettisista vierailuista. Tässä kertomuksessa on liitteenä hankkeen väliraportti ajalta 1.5.2020 – 30.9.2021.

Keskeisiä tapahtumia vuoden 2021 aikana olivat mmm. se, että saimme yhteistyöverkostoa rakennettua hakemusta varten ja reitin ylläpitämistä varten perustettiin oma yhdistys. Samalla reitin nimeä päätettiin lyhentää muotoon Singing Heritage Route. uuden yhdistyksen nimeksi tuli Singing Heritage Route Association ry, ja sen kotipaikka on Joensuussa (koska Runon ja Rajan tien kotipaikka on siellä).

Yhdistyksen jäseniksi liittyivät seuraavat yhteisöjäsenet: Suomesta (2 kpl) Runolaulu-Akatemian kannatusyhdistys ry ja Runon ja Rajan tie ry. Virosta (5 kpl) Viron kansallismuseo, Viron kirjallisuusmuseo, Sipulitie, Setu-instituutti ja Etelä-Viron matkailuklusteri, Latviasta (3 kpl) Latvian kansallisen kulttuurin keskus, Aineettoman kulttuuriperinnön yhdistys Upite ja Aloitteiden ja kilpailukyvyyn tukikeskus. Liettuasta (2 kpl) Vilnan etnisen kulttuurin keskus ja Birzain matkailukeskus.

Hankkeen ohjausryhmään on kuulunut edustajia rahoittajatahoilta. Sen puheenjohtajana on ollut Sari Kaasinen. Ohjausryhmä on pitänyt vuoden 2021 aikana kolme kokousta.

Yhdistyksen, samoin kuin nyt vetovastuussa olevan Runolaulu-Akatemian tavoitteena on saada vuoden 2022 aikana hakemus Euroopan neuvoston kulttuurireittiohjelmaan valmiiksi. Hakemuksen tultua hyväksytyksi SH-Route -yhdistys ottaa vastuun reitin ylläpitämisestä. Runolaulu-Akatemia jatkaa asiantuntijajäsenenä organisaatiossa.

Ohessa kuva (edellinen sivu) tavoitellusta reitityksestä. Katkoviivat tarkoittavat myöhemmän valmistelun suuntia reitistöä kehitettäessä.

Hankkeen verkkosivua rakennetaan osoitteessa <https://viakarelia.fi/singing-route/>.

Hankkeella on myös facebook-sivu <https://www.facebook.com/singing.route.7>

### ***Digitaalisen ulottuvuuden hanke SH-Rote hankkeen tukemiseksi***

Vuoden 2021 aikana saatiin Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus Digitaalisen ulottuvuuden hankkeelle, jolla tuetaan Singing Heritage -reitien esittelemistä ja kuvausta, erityisesti vuorovaikutteisten verkkosivujen, videoiden ja lisätyn todellisuuden tekniikoilla tuoteilla materiaaleilla.

Rahoitusta käytettiin vuoden aikana suhteellisen vähän, koska isompi matkailutiehanke (ICSH-Route valmisteluhanke) oli vielä käytettävissä. Digi-hankkeessa valmistettiin kuitenkin esittelyfilmi, joka on nähtävissä mm. osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=Xgo8GtPCoJ4>.

### **Kantele Goes Global – Ground Zero (Karelia CBC) -hanke**

Karelia CBC-ohjelmaa toteuttava Kantele go -hanke jatkui vuoden 2021 aikana, vaikka koronapandemia vaikutti voimakkaasti sen ohjelmaan. Vuoden aikana toteutettiin mestarikursseja ja etäkursseja, joiden opettajina oli suomalaisia muusikkoja. Samoin, toteutettiin etäkonsertti kesällä Sommelson aikaan.

Hankesuunnitelmia muutettiin kaksi kertaa. Ensimmäisellä kerralla merkittävin uusi toimintamuoto oli uusien kromaattisen kanteleen rakennussuunnittelun ja kolmen kanteleen tilaaminen Koistisen kantele Oy:ltä. Sen piti valmistua kesäkuussa 2021.

Koistisen kantele Oy ei kuitenkaan onnistunut valmistelemaan kanteleita sovitussa aikataulussa, ja Runolaulu-Akatemia – hankepartnerina, joka oli tilauksen tehnyt ja maksanutkin 2/3 sovitusta hinnasta – joutui lopulta lähettämään useita kirjeitä joilla yhtiötä patistettiin toteuttamaan sovittu ja osittain maksettu toimitus. Vuoden 2021 lopulla, osittain tästä syystä, mutta osittain myös siitä syystä että pandemia esti hankkeen ohjelman toteutumisen, anottiin sille jatkoaikaa vuoden 2022 heinäkuun loppuun saakka.

Yhteyttä Kantele Go! hankkeeseen ja sen partnereihin pidettiin jatkuvasti.

Hankkeen facebook-sivuston on osoitteessa <https://www.facebook.com/groups/1688581478107516>

## **YHTEISTYÖHANKE KULTTUURIN JA KULTTUURIPERINTÖTYÖN ALOILLA RUNOLAULU-AKATEMIAN JA KIZHIN MUSEOHALLINNON KANSSA VUOSILLE 2021-2022**

Runolaulu-Akatemia aloitti Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella yhteistyöhankkeen Kizhin museohallinnon kanssa, jonka tavoitteet olivat seuraavat:

- lisätä Suomen ja Venäjän alueiden välisiä suoria kontakteja, ohjelmavaihtoa, vierailuja, konkreettista yhteistyötä ja keskinäistä luottamusta kulttuurin ja kulttuuriperinnön suojelemisen aloilla
- lisätä suomalaisen kulttuurin ja kulttuuriperintötyön tuntemusta Venäjällä ja vastaavasti venäläisen kulttuuriperintötyön tuntemusta Suomessa
- löytää uusia digitaalisen kanssakäymisen suoria keinoja kulttuurialan toimijoiden väliseen yhteistyöhön, sekä oleellisella tavalla parantaa teknisiä valmiuksia yhteiskonserttien ja seminaarien toteuttamistavoissa
- raportoida ohjelman toteuttamisesta siten, että se hyödyttää muitakin alan toimijoita tulevaisuudessa.

Ohjelman (liitteenä) sisältönä oli useita yhteistyötapahtumia, koronan aikana erityisesti digitaaliseen osallistumiseen perustuvia, joissa yhteistyötä kehitetään.

Vuoden 2021 aikana toteutettiin yhteiskonsertit sekä Sommelson avajaispäivänä torstaina 1.7. että Venäjä-illan konsertissa lauantaina 3.7.

Ohjelmaan merkitty seminaari, jonka piti olla marraskuussa 2021, siirrettiin toteutettavaksi Kuhmon Talvi -tapahtuman yhteydessä helmikuussa 2022.

### **HENKILÖSTÖ**

Runolaulu-Akatemian kannatusyhdistyksen puheenjohtajana on toiminut professori emeritus Heikki Laitinen, sekä hallituksen jäsenenä FT yliopistolehtori Jarkko Niemi sekä MuT Pekka Huttu-Hiltunen, joista jälkimmäinen on toiminut myös yhdistyksen sihteerinä.

Työntekijöinä ovat olleet MuT Pekka Huttu-Hiltunen (Runolaulu-Akatemian johtaja), Janne Seppänen (tutkija-muusikko), projektikoordinaattori Soila Palviainen (ICSH-Route -valmisteluhanke), sekä Maria Iltola (ICSH-Route -valmisteluhanke). Runolaulu-Akatemian toimistosihteerinä on ollut Kaarina Malinen. Kaikki työntekijät ovat olleet osa-aikaisia.

### **Tutkijakohtaiset tutkimussuunnitelmat**

Tutkijakohtaisista suunnitelmista Pekka Huttu-Hiltunen jatkoi itämerensuomalaiseen runolauluun kohdistuvaa tutkimustaan. Myös Maari Kallbergin aunuksenkarjalaisiin runolauluihin kohdistuva tutkimus on vireillä. Molemmista on todennäköisesti tulossa artikkelit Runolaulu-Akatemian verkkojulkaisuun.

## **APURAHAT JA AVUSTUKSET**

Kahteen kulttuurireittihankkeeseen myönnettyjä avustuksia oli vuonna 2021 käytettävissä yhteensä yli 100 000 e. Kantele Go-hankkeen avustusta oli käytettävissä noin 45 000 e. Kulttuurireiuttitoiminnan tukemiseen on saatu myös Suomen kulttuurirahaston 35 000 e apuraha, joka on merkitty perustoiminnan osalle. Sillä on tarkoitus turvata reittihankkeiden omarahoitusosuuksia sekä käynnissä olevissa että tulevilla hankkeissa.

Opetushallitukselta aikaisemmin saatu 10 000 e avustus saatiin siirrettyä vuoden 2022 loppuun mennessä toteutettavaksi, koska koronapandemia esti sen suunnitelman mukaisen käytön. Myös Suomi-Venäjä-seuran 4000 e avustus voitiin käyttää vuonna 2021.

Kokonaisuudessaan vuosi 2021 oli Runolaulu-Akatemialle hyvä.

### **LIITTEET:**

1. Väliraportti ICSH-Route -valmisteluhankkeesta 1.5.2020 – 30.9.2021
2. Hankesuunnitelma Digitaalisen ulottuvuuden hankkeesta
3. Yhteistyöhankesuunnitelma Kizhin museohallinnon kanssa

Esitetään vuosikokoukselle huhtikuussa 2022

Pekka Huttu-Hiltunen